

Durf je te leven alsof de liefde al gewonnen heeft?

Laat de laatste dingen nu al je eerste dingen worden.

Jesaja 65: 17 t/m 19 en Openbaring 21: 1 t/m 6

preek eeuwigheidszondag: Ds. Jan van der Wolf

Als dominee luister ik geregeld naar mensen
die iemand verloren hebben.
Soms stel ik de vraag: op welke manier heb je nog contact?
Een jonge vrouw laat me aarzelend een notitieblokje zien.
'Ik durf het bijna niet te zeggen,
maar ik schrijf soms nog aan mijn moeder, die overleden is.
Niet omdat ze het leest, denk ik...
maar omdat het me helpt om te blijven voelen dat ze ergens is.
Dat ze niet gewoon opgehouden is te bestaan.
In de kerk hebben we het over eeuwig leven.
Maar wat betekent dat eigenlijk?
Wat is er aan de andere kant?
En hoe weet ik dat het goed is met haar?'

Wat kunnen we ons voorstellen bij een eeuwig leven?
Het laatste nummer van *Kerk in Zoetermeer* gaat erover.
Iemand zei het eens zo:
'Eeuwig leven is dat je leeft met de Eeuwige.'
Eeuwig leven is dat je leeft met God.
Dat is dus nu ook al.
Wij leven het eeuwige leven ook nu al.
Maar ook als wij door de dood zijn heengegaan.
Ook dan leven wij eeuwig.
Ons leven hier, ons leven nu
en ons leven na de dood
staat vanuit God gezien op één noemer: de eeuwigheid.
Als je nu en straks met God leeft
dan heeft dat een eeuwigheidskwaliteit.

Maar hoe ziet het leven in de eeuwigheid, na ons sterven, eruit?
Ik weet niet of je daar weleens over nadenkt.
We zijn daar heel verschillend in.
Johannes krijgt een visioen.
Hij ziet een geopende deur in de hemel.
En hij hoort een stem:
'Kom hierboven, dan zal ik je laten zien wat hierna gebeuren moet.'
Vanmorgen kijken we samen met Jesaja en Johannes even achter die deur.
Wij leven in een zichtbare en tijdelijke wereld.
Maar daarachter, en misschien daaromheen, is de eeuwigheid.
We hebben daar allerlei woorden voor:
de hemel, de eeuwigheid, het nieuwe Jeruzalem,
de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.
En dat geeft al aan dat we er eigenlijk geen woorden voor hebben.

Wat zit er achter die deur?
Waar zijn onze geliefde mensen die we vandaag herdenken?
Hoe zou het daar zijn?
Zoals ik iemand weleens hoorde zeggen:
'Ik zou weleens even om het hoekje willen kijken.'
Onze taal schiet tekort om daar iets over te zeggen.
Wat overblijft zijn beelden, visioenen.
In de taal van deze kant
probeert je iets te zeggen over het leven aan de andere kant.

Als ik vroeger aan m'n moeder vroeg:
Hoe is het in de hemel?
Dan zei ze:
'Daar kun je eeuwig zingen voor Gods troon.'
Nu hield m'n moeder erg van zingen,
maar ik niet... toen.
Dus dat leek mij maar niks.
Het is maar welk beeld je aanspreekt.
Vlak voordat een meisje van vijf sterft
vraagt zij aan haar vader en moeder:
'Zijn er in de hemel ook speeltjes?'
'Ja hoor Hanneke, daar kun je heel fijn spelen.'
Niet omdat ze dat zo precies weten,
maar wel omdat ze erop vertrouwen
dat het voor haar goed zou zijn.
Niet met de taal van feitelijke kennis,
maar met de taal van vertrouwen kunnen we iets zeggen over de eeuwigheid.

En in die taal van vertrouwen horen we een stem:
'Zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.
Wat er vroeger was raakt in vergetelheid,
het komt niemand ooit nog voor de geest.
Er zal alleen maar blijdschap zijn.'
Letterlijk vertaald klinkt het nog beeldender:
'Want zie, Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde;
aan de eerste dingen zal niet meer worden gedacht
en ze zullen niet meer in het hart opklimmen.
Nee, ze zullen verrukt zijn.'

Achter die deur zul je niet meer denken aan de dingen van vroeger.
Ze zullen niet meer in je hart omhoog klimmen.
Hoe zou je dat vinden?
Dat dingen van vroeger in totale vergetelheid raken.
Bedoeld wordt natuurlijk dat het leed, het kwaad en de ellende
— en zelfs de herinneringen eraan — volledig uitgevlakt zullen zijn.
Hoe zou je dat vinden?
Het klinkt mooi, maar als je erover nadenkt, wringt het ook.
Ons hele leven is een menging van goed en kwaad,
van blijdschap en verdriet.

Juist omdat je van je moeder houdt, doet haar sterven zo'n pijn.
Verdriet is de keerzijde van liefde;
het één bestaat niet zonder het ander.
En je wilt niet alles vergeten — ook niet wat pijn doet —
omdat in dat verdriet juist de herinnering aan degene schuilt die je lief was.
'De eerste dingen,' zegt de stem,
'ze zullen niet meer in je hart omhoog klimmen.'
Is dat een troost?

'Ik ben soms bang dat ik het gezicht
van mijn overleden man niet meer kan terughalen,' zegt iemand.
'En als ik het wél helder zie, mis ik hem meteen weer zo erg.'
Zo werkt het.
We leven in dubbelheden,
van goed en kwaad,
van verdriet en blijdschap.
Wij kunnen niet anders dan in die contrasten denken.
Daarom is die wereld achter die deur met alleen maar blijdschap
zo onvoorstelbaar.

'Zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.
Wat er vroeger was raakt in vergetelheid,
het komt niemand ooit nog voor de geest.'
En het geheim zit misschien wel in die eerste zin:
'Zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.'
Want zoiets kan alleen in een nieuwe schepping,
waarin de structuur van onze werkelijkheid
met een menging van goed en kwaad is opgebroken.
Daar waar alleen maar goed is.
Daar waar alleen maar liefde is.
Waar iedereen elkaar begrijpt.
Waar geen verkeerde uitslagen zijn.
Geen tranen, niet van spijt, niet van verdriet en niet van woede.
De eerste dingen zijn voorbij.

De vraag is niet:
Kan ik het allemaal vatten?
De vraag is wellicht veel meer:
Durf je erop te vertrouwen
dat het goed zal zijn?
Wil ik erop vertrouwen
dat aan de andere kant van die deur
mijn vragen en behoeftes overstegen zijn?

En misschien moet je nog wel een stap verder gaan.
Wij leven nu aan deze kant van die deur
in de tijd van de eerste dingen.
Achter de deur is de wereld van de laatste dingen.

En de laatste dingen zijn de meest bepalende dingen.
Louter goedheid en totale liefde.
Durven wij het avontuur aan
om die laatste dingen bepalend te laten zijn voor de eerste dingen?
Dat wij de dingen van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde
bepalend laten zijn voor nu.
Wij leven in een wereld waarin wij rekenen met het kwaad,
ook met het kwaad in jezelf.
'Maar misschien kunnen we eens doen
alsof de liefde al gewonnen heeft.'
Deze prachtige zin komt uit een lied dat we dadelijk gaan horen.
Elk moment van de dag
kun je kiezen voor het goede, elk moment kun jij kiezen voor liefde.

We denken aan de mensen die overleden zijn,
het afgelopen jaar of wellicht al meer dan twintig jaar terug.
Want voor rouw bestaat geen vaste tijd.
Als het over rouw gaat, hebben we het vaak over verwerken.
Maar dat suggereert dat er een einde is aan rouw,
als je het verwerkt hebt.
Maar rouw is veel meer dat je je leven opnieuw vormgeeft
rondom het gemis dat gekomen is.
Dat die leegte steeds meer met je leven verweven raakt.
Ook als er een nieuwe liefde is.
Iemand zei het zo: het verdriet is minder, maar het gemis groter.
Nu is het ene gemis het andere niet.
Soms krijgt het de vorm van melancholie of dankbaarheid,
soms blijft de zwaarte voelen.
Het kan zelfs een opluchting zijn.

Waar zijn onze overledenen?
Ze zijn daar waar alles voltooid is: in het eeuwige licht.
Waarom ik dat geloof?
Toen Jezus stierf aan het kruis bad Hij.
Het was maar één zin:
'Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.'
Jezus sloot vanaf het kruis de mensenwereld in de armen,
ook de mensen die Hem dit aandeden.
'Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.'
Dat gebed leek niet verhoord. Het werd donker. Hij stierf.
Maar toen kwam het antwoord: Hij werd opgewekt.
En zijn opstanding is niet alleen zijn verhaal;
het is een eerste glimp van ons verhaal.
Wij volgen Hem — nu, in dit leven,
en straks, door de grens van de dood heen.
Zijn opstanding opent een toekomst die groter is dan onze verbeelding.
Een toekomst waarin wij met Hem meegetrokken worden
— vandaag al, en straks helemaal.

Deze vraag blijft bij mij hangen:
Als de eeuwigheid al begonnen is,
wat betekent dat dan voor de manier waarop ik vandaag leef?
Welke keuzes maak ik?
Maar misschien kan ik eens doen
alsof de liefde al gewonnen heeft.

Want God zij dank heeft ons leven nu en ons leven straks
één noemer: de eeuwigheid.

Amen.